

ЗАПАЛІМО СВІЧКИ ПАМ'ЯТІ

Вечір-реквієм

У глибині сцени – хрест, на якому чорна цифра «33», переплетена тереном. На авансцені збоку – стіл, на якому на вишитому рушникові хліб, кетяг калини, букет свіжих квітів, перев'язаних чорною стрічкою, горить свічка.

Оформлена книжково-ілюстративна виставка «Голодний смерч над Україною».

Звучить «Реквієм» Моцарта. На екрані – фотодокументи Голодомору 1932-1933 рр.

ВЕДУЧА 1. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітаризмом у 1932 – 1933 рр., присвячується.

ВЕДУЧА 2. Пам'яті тисяч українських сіл і хуторів, які щезли з лику землі після найбільшої з трагедій ХХ століття, присвячується.

ЧИТЕЦЬ 1. (декламує вірш Антоніни Листопад «Ні труни, ні хрестів» на фоні притишеної музики)

Ні труни, ні хрестів, І ні тризни!

Прямо в яму. Навіки-віків!

Чорна сповідь моєї Вітчизни,

І її затамований гнів.

Ні віночка. Ні навіть барвінку...

Наче падалиць – під вітрюган!

То причастя твоє, Українко!

Українцю, це твій талісман.

Ні могили, ні хресного знаку.

Щоб нам пам'ять розтерти на дерть!

Це тобі, Україно, подяка!

Щоб на всі покоління. Ущерть!

ВЕДУЧА 1. Мало знайдеться в історії не тільки України, а й світу таких жахливих трагедій, як голодомор 1932-1933 рр. На своєму шляху український народ зазнав чимало трагічних випробувань, однак усе, що випало на його долю у той нібито мирний час, затьмарило своїм жахом навіть воєнне лихоліття. Спланований і реалізований комуністичним режимом голодомор та масові політичні репресії поставили під знак запитання саме існування нації.

ВЕДУЧА 2. І це – не перебільшення. Голодомор став національною катастрофою. Тільки протягом 1932-1933 рр. загинула п'ята частина сільського населення України. За різними оцінками штучний голодомор забрав від семи до десяти мільйонів життів. Люди вимирали цілими селами.

«Голодомор – одна з найстрашніших гуманітарних катастроф в історії людства. Внаслідок свідомої і чітко спланованої політики тоталітарного комуністичного режиму були знищені мільйони наших співвітчизників. За своїм вражаючим масштабом Голодомор перевищив навіть втрати нашого народу в Другій світовій війні. Ми й досі переживаємо наслідки цього безжального терору, спрямованого на планомірне винищення».

Вірш «Голодомор»

Голодомор, ой, як це страшно,
Це помирали люди із села.
Все це було на Східній Україні,
Де влада будує нове їм життя.
І люди вступали у їхні колгоспи,
А хто не вступив – виганяли із сіл,
В Сибір, до Уралу, геть на чужину,
Назавжди покинувши рідну Вкраїну.
Там люди гинули в нужді і злиднях
Мільйони із них не вернулись назад.
Ті люди страждали, ті люди вмирали:
І мати, і батько, і донька, і брат.
Вже 80 років минуло, відтоді
Та біль той не вщухне, і рани болять
Про це не забудьмо!
Про це пам'ятаймо!
Ми мусимо всі ті часи пам'ятать!

ВЕДУЧА 1. Найлютіший голод, якого не знала не тільки історія України, а, мабуть, історія будь-якої іншої країни. Голод, який, і це вже стократно доведено, був навмисне влаштований з метою зламати й знищити українське селянство, що є основою української нації. Те, що насправді відбувалося в Україні в 1932-1933 рр., не знайшло жодного відображення в офіційних документах. Сталін наказав ставитися до голоду як до ворожої провокації. Навіть у стенографічних звітах пленумів ЦК КП(б)У і протоколах політбюро ЦК КП(б)У цього періоду слово «голод» відсутнє. Але, не підлягає сумніву, що до загибелі мільйонів селян призвело холоднокривне рішення Сталіна вилучити в українських селян усе зерно, а відтак заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної громадськості.

ВЕДУЧА 2. Початком «роботи» в Україні хлібозаготівельної комісії на чолі з Молотовим слід уважати його виступ на політбюро ЦК КП(б)У 30 жовтня 1932 року. З селян вимагалось «витиснути» стільки ж, скільки вже було заготовлено з червня по жовтень. До виконання хлібозаготівельного плану надзвичайна комісія перевела Україну на блокадне становище. Деякі села заносилися на «чорну дошку». У них селяни позбавлялися права на виїзд, і, якщо в селі не було запасів їжі, населення вимирало. На початок 1933 р. практично в Україні запасів хліба не залишилося, а треба було дожити до нового врожаю. Зимові хлібозаготівлі фактично забрали останній шматок у голодуючих.

ВЕДУЧА 1. А законом від 7 серпня 1932 року заборонялося збирати колоски на полі навіть перед їх заорюванням. За збирання колосків звинувачений «карається не нижче п'ятих років ув'язнення в далеких таборах з конфіскацією майна обвинувачуваного і вище, аж до найвищої міри покарання (розстрілу)». Цей «закон» дозволяв розстрілювати навіть дітей, що досягли 12 років!!!

ВЕДУЧА 2. «Ой за тії колоски відбула я Соловки» – такою була народна творчість тих страшних років. Найжахливішим у трагедії голоду було те, що для нього не було об'єктивних причин. Сам Сталін заявив: «Ніхто не може заперечити того, що загальний урожай зерна в 1932 році перевищував урожай 1931 року». Його весь забрали, навіть посів, залишивши селянам голодну смерть. Люди їли мишей, шурів, горобців, земляних хробаків і слимаків, мололи кістки на борошно, варили шкіру із взуття. Уживали в їжу кульбабу, реп'яхи, проліски, липу, акацію, щавель, кропиву. У людей розпухали обличчя, ноги, животи. Померлих, а часто й ще живих звозили й скидали у ями й закопували. Прагнучи врятувати від голодної смерті хоча б дітей, селяни везли їх у міста й залишали в установах, лікарнях, на вулицях. Голод охопив усю Україну, але небачених розмірів набув на півдні, сході та в центрі країни.

«Бозю»

Що там у тебе в руці?!

Дай мені, Бозю, хоч соломинку...

Щоб не втонути в Голодній Ріці.
Бачиш, мій Бозю, я ще – дитинка.

Таж підрости хоч би трохи бодай.
Світу не бачив ще білого, Бозю.
Я – пташенятко, прибите в дорозі.
Хоч би одненьку пір'їночку дай.

Тато і мама – холодні мерці.
Бозю, зроби, щоби їсти не хтілось!
Холодно, Бозю.
Сніг дуже білий,
Бозю, що там у тебе в руці?..

ВЕДУЧА 1. Відомості про голод в Україні надійшли на Захід. Перші відгукнулися українці західних земель та еміграція. Але радянський уряд відкинув пропозиції про допомогу з-за кордону, стверджуючи, що інформацію про голод навмисне поширюють вороги Радянського Союзу. Щоб перешкодити самочинним утечам величезної маси голодуючих за межі республіки, на її кордонах було розміщено загороджувальні заони внутрішніх військ.

Діти по черзі читають спогади очевидців

ВЕДУЧА 2. І таких свідчень очевидців тих страшних подій – тисячі. У, тепер уже далекому, 1991 році світ побачила перша Народна Книга – Меморіал «33-й: ГОЛОД», яка після десятиліть безмовства, стала першим каменем у всенародному пам'ятнику трагічної історії нашого народу. Це видання особливе. Її нелегко читати, але треба. Тому, що без повної правди про минуле, якою страшною вона не була б, не відбудеться процес оновлення та очищення, тому, що народна пам'ять – це найдостовірніше історичне джерело.

До теми голодомору зверталися не раз письменники української діаспори. Згадаймо бодай повісті «План до двору» і «Ротонда душогубців» Тодося Осьмачки, «Жовтий князь» Василя Барки, «Марія» та «Гори говорять!» Уласа Самчука, оповіді Василя Чапленка.

Демонструється кліп «Свіча» О. Білозір

ВЕДУЧА 1. У той страшний час наш народ не втратив притаманні йому гумор, іронію, сарказм. Ось лише окремі співанки тих лихих часів:

Комуністи на Вкраїну

Несуть чорну хмару –

Безневинним хліборобам

Голод – люту кару.

Батьку Сталін, подивися,

Як ми в созі розжилися...

Нема хліба, нема сала,

Бо місцева власть забрала.

Ні корови, ні свині –

Тільки Сталін на стіні.

ВЕДУЧА 2. Цивілізація не знає жорстокішого, безжаліснішого, жахливішого злочину за весь час свого існування. Та однією лише смертю безневинних людей «советський» тоталітарний режим не мав наміру обмежуватися. Робився нищівний приціл на майбутнє: знищити українську націю, великий і гордий слов'янський народ.

Страхітливий злочин ніколи й нічим не стерти з пам'яті. У ці дні, коли по всій Україні відбуваються численні заходи-реквієми, відчинімо свої душі й серця для пам'яті про ті страшні роки, зробімо все для того, щоб ніколи, за будь-яких обставин, подібна трагедія більше не спіткала Україну. Піднесімо ж слова своєї молитви Богові за упокій душ замордованих голодомором мільйонів українців.

Читає «Молитву за померлих» (*тримаючи в руках свічку*)

«Умилосердися, Господи, над душами моїх померлих родичів, братів, сестер, свояків і над душами всіх, що жили в правдивій вірі та зійшли з цього світу в надії на воскресіння й вічне життя. Прийми їх до небесного Твого царства, де сяє ясність лиця Твого й де Ангельські Хори славлять Тебе по віки. Амінь.»

Вшануймо ж усіх померлих хвилиною мовчання

(ХВИЛИНА МОВЧАННЯ)

ЧИТЕЦЬ 2. (*декламує вірш Василя Симоненка «Де зараз ви, кати мого народу?»*).

Де зараз ви, кати мого народу?

Де велич ваша, сила ваша де?

На ясні зорі і на тихі води

Вже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множитья, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.
Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й приплуди,
І орди завойовників-заброд!
Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

ВЕДУЧА 1. Тепер, після того, як минуло вже багато років, ми можемо відповісти на запитання: чого хотіли досягти організатори голодомору? Кому було вигідно підрубати нашу хліборобську націю під корінь?

Комуністичний режим не міг миритися з існуванням вільних, не залежних від нього людей. Вільних людей, основу особистої незалежності яких становила їх власна праця на власній землі, слід було знищити. Удари завдавалися методично й цілеспрямовано. З українців виймали хліборобську душу, ламали хребет нації, свідомо провокували канібалізм.

А тому наш найсвятіший обов'язок сьогодні – зберегти пам'ять про всіх невинно закатованих під червоним прапором, пам'ять про тих, хто не дожив, пам'ять про тих, хто недолюбив, пам'ять про живих і ненароджених. Ніхто не має права про це забути.

ВЕДУЧА 2. Сьогодні, коли від початку голодомору минає 80 років, ми маємо для себе чітко зрозуміти – головною, незаперечною, неперехідною цінністю для нас усіх є власна держава. Бо лише здобуття Україною незалежності та демократичний шлях, який ми обрали, є надійною гарантією того, що це ніколи не повториться.

Я закликаю вас сьогодні згадати у ваших молитвах усіх тих, хто страждав і помер під час великого Голодомору. Вірю, що в ці дні по всій Україні люди запалять свічки, щоб пом'янути тих, кого забрали сталінські катівні та голодна смерть. Хай же пам'ять про всіх невинно убієнних згуртує нас, живих, дасть

нам силу та волю, мудрість і насагу для зміцнення власної держави на власній землі.

Діти беруть в руки запалені свічки, стають посеред залу.

Звучить тихо музика, на фоні якої голос читає вірш «Пам'ятна свіча»

Полинь травою на душі гірчить печаль,
Безжальним катом мучить моє серце жаль, –
Скорбить нутро... Палає пам'яті свіча.
Перед очима сльози болю в їх очах
І крики чуються благальні з їхніх вуст...
І той великий зі свічок на площі хрест
Розповідає ту історію сумну...
Їм не прокинутись уже зі свого сну:
Без крихти хліба зупинився їхній час.
Палає пам'яті свіча. Вогонь – не згас.

Джерело:

http://www.teacherjournal.com.ua/attachments/28558_%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%BE%20%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%87%D0%BA%D0%B8%20%D0%BF%D0%B0%D1%8F%D1%82%D1%96-%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B9.doc